

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 26.10.2001
KOM(2001) 623 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

om indledning af konsultationer med Zimbabwe i henhold til artikel 96 i Cotonou-aftalen

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

om indledning af konsultationer med Zimbabwe i henhold til artikel 96 i Cotonou-aftalen

1. De væsentlige elementer i AVS-EF-partnerskabsaftalen, der blev undertegnet den 23. juni 2000 i Cotonou, er fastlagt som følger: "Respekten for menneskerettighederne, de demokratiske principper og retsstaten, som danner grundlag for AVS-EU-partnerskabet, er ledende for parternes interne og eksterne politik og udgør væsentlige elementer i denne aftale" (artikel 9, stk. 2, fjerde afsnit).

2. I de seneste år har Zimbabwe ikke levet op til sit tidligere gode omdømme vedrørende de væsentlige elementer. Menneskerettighedssituationen er forværret som følge af tiltagende vold og uvished. Der er problemer med respekten for de demokratiske principper såsom ytringsfriheden. Zimbabwe har vedtaget en lov, der begrænser friheden til radiospredning, der er blevet arresteret journalister, og godkendelsesprocedurerne for udenlandske journalister bliver stadig mere komplicerede. Før de seneste suppleringsvalg forekom der vold og chikane. Retsstaten er blevet undergravet ved ulovlig besættelse af landbrugsjord med regeringens stiltiende samtykke og ved udøvelse af stærkt politisk pres på domstolene, bl.a. i forbindelse med retspræsidentens (chief justice) tvungne tilbagetræden. Der er rapporter om inaktivitet fra politiets side efter domstolsafgørelser. Denne alvorlige undergravning af regeringsførelsens kvalitet har bidraget til Zimbabwes dramatiske økonomiske tilbagegang. EU's og EF's samarbejdsprogrammer er gradvis blevet nedtrappet og tilpasset denne situation. EF's samarbejde er nu begrænset til sociale områder, navnlig foranstaltninger, der tager sigte på at forhindre et totalt sammenbrud i sundheds- og undervisningssektorerne.

3. Det er muligt at fortolke forringelsen af respekten for de væsentlige elementer som et resultat af et autoritært partistyre, der efterhånden bliver stadig mere målbevidst i sine bestræbelser for at bevare magten. Men dette er antagelig en overforenkling. Det styrende partis opfattelse synes at være, at den politiske opposition i Zimbabwe orkestreres og finansieres af de selvsamme magthavere, som partiet bekæmpede under befrielseskampen forud for indførelsen af flertalsstyre. Den igangværende proces i retning af en jordreform kan - hvor kaotisk og nedbrydende den måtte forekomme - enten opfattes som et anliggende, der manipuleres af regeringen med valgmæssige formål uden respekt for retsstaten og menneskerettighederne, eller som et forsøg på at gennemføre den politik, som det styrende parti står for, og at sikre dets kernestøtter en irreversibel gevinst.

4. Zimbabwes vanskelige situation har også en destabiliserende virkning i regionen og øver negativ indflydelse på investeringsklimaet i nabolandene. En række lande og internationale organisationer er derfor begyndt at interessere sig for udviklingen. Nogle af de vigtigste aktører er Sydafrika, SADC, det britiske statssamfund (Commonwealth) og Den Europæiske Union.

Det skal understreges, at Zimbabwe på et Commonwealth-møde i september 2001 i Abuja, Nigeria, accepterede at bringe enhver ulovlig besættelse af landbrugsjord ejet af hvide til ophør og at sikre landets tilbagevenden til retsstatsforhold til gengæld for

finansiel bistand. Siden da har Zimbabwe bekræftet sit tilsagn vedrørende Abuja-processen, men der har alligevel fundet flere ulovlige besættelser sted.

Den Europæiske Union har siden februar 2001 haft en politisk dialog med Zimbabwe. Rådet (almindelige anliggender) behandlede i juni 2001 denne dialog på ny, gav udtryk for dybe betænkeligheder og drog den konklusion, at den fortsatte dialog først og fremmest skulle give hurtige og håndgribelige resultater med hensyn til en afslutning af den politiske vold og navnlig af enhver officiel ansporing til eller accept af denne vold, munde ud i en opfordring til EU om at støtte og overvåge det kommende valg og sikre uhindret adgang dertil og føre til en konkret indsats for at beskytte massemediernes frihed, domstolenes uafhængighed og respekten for deres afgørelser samt en afslutning af den ulovlige besættelse af ejendomme.

Siden da har dialogen med Zimbabwe ikke givet nogen håndgribelige resultater, og for visse af de af Rådet fremhævede centrale spørgsmål kan der endog have fundet en yderligere forværring sted af situationen. Udviklingen er derfor ikke positiv.

De regionale magter spiller nu en vigtig rolle: SADC's Overvågningsudvalg vil i næste uge samles for at følge aftalerne op, og ved månedens udgang vil Commonwealths Ministergruppe foretage en vurdering. Før disse møder er det for tidligt for EU at vurdere Abuja-processen.

På baggrund af det regerende partis opfattelse af situationen er det næppe realistisk at forvente noget hurtigt omslag i den nuværende politik, medmindre der bliver tale om sociale omvæltninger, militær indgriben, stærkt pres fra lande med særlig stor indflydelse eller andre sådanne dramatiske ændringer i situationen.

Med hensyn til de 5 mål, som Rådet har opstillet for dialogen, vil fokuseringen på det forestående præsidentvalg øjensynlig være nøglen til EU's muligheder for på kort sigt at bidrage til en forbedring af situationen. Ud over det centrale mål, der er at sikre, at Zimbabwes valg er troværdigt og fører til lovlig regeringsførelse, kan valgstøtten og tilstedeværelsen af EU-observatører også bidrage til at løse andre vigtige problemer såsom problemerne med politisk motiveret vold og mediernes begrænsede frihed.

De potentielle ulemper ved indledningen af konsultationer og de dermed forbundne trusler om sanktioner må ikke lades ude af betragtning. Spørgsmålet om neokolonialisme og modvilje mod de hvide kan få en mere fremtrædende plads under valget. Der er mange EU-borgere med bopæl i Zimbabwe, der kan komme til at stå over for øgede risici. EU's indflydelse har sine begrænsninger, og indledningen af konsultationer skal foregå på en sådan måde, at samarbejdet med andre centrale aktører (Commonwealth og SADC) ikke kompliceres. Zimbabwe har alvorlig mangel på fødevarer, og EU vil utvivlsomt helst fortsat befinde sig i en position, hvor den kan blive ved med at bidrage til at mildne dette problem. Processen med konsultation og fastlæggelse af afhjælpende foranstaltninger skal for EU's vedkommende indeholde en forsigtig vurdering af de potentielle ulemper.

5. Artikel 96, stk. 2, i Cotonou-aftalen er affattet således: "Hvis en part til trods for den løbende politiske dialog (.....) skønner, at den anden part har misligholdt en forpligtelse med hensyn til respekten for menneskerettighederne, de demokratiske principper og retsstaten som omhandlet i artikel 9, stk. 2, (.....) opfordrer den anden part til at indgå

i konsultationer om foranstaltninger, som den berørte part har truffet eller skal træffe for at rette op på forholdene".

På baggrund af det ovenstående mener Kommissionen, at der i henhold til artikel 9 og 96 i AVS-EF-partnerskabsaftalen bør indledes konsultationer med Zimbabwe.

Formålet med disse konsultationer er:

- at understrege den vægt, som Den Europæiske Union lægger på, at Zimbabwe, der er en af signatarstaterne, respekterer de væsentlige elementer i AVS-EF-partnerskabsaftalen
- at sikre, at Zimbabwes regering forpligter sig til at respektere menneskerettighederne, de demokratiske principper og retsstaten
- at sikre, at præsidentvalget i 2002 er troværdigt, og at Zimbabwes regering i tide inviterer EU til at overvåge valgkampen og selve valget med garanti for godkendelse af alle EU's observatører.

6. Kommissionen foreslår, at mindst følgende elementer drøftes med Zimbabwe som led i konsultationerne:

- en afslutning af den politiske vold, navnlig af enhver officiel ansporing til eller accept af en sådan vold
- en opfordring til EU om at støtte og overvåge kommende valg og sikring af uhindret adgang dertil
- konkrete tiltag til at beskytte massemediernes frihed
- domstolenes uafhængighed og respekt for deres afgørelser
- hurtig gennemførelse af Abuja-aftalen med hensyn til jordreformen.

Det kan forventes, at Zimbabwe i forbindelse med - og efter - konsultationerne vil træffe en række øjeblikkelige foranstaltninger for at føre målene med konsultationerne ud i livet og acceptere yderligere foranstaltninger, der tager sigte på at afhjælpe de fastlagte problemer.

7. Kommissionen foreslår derfor, at Rådet opfordrer Zimbabwe til at indgå i konsultationer i henhold til artikel 9 og 96 i AVS-EF-partnerskabsaftalen i overensstemmelse med vedlagte brev.

BILAG

Bruxelles,

H.E. Kelebert NKOMANI
Ambassadør for Zimbabwe
11, square Joséphine-Charlotte
B-1200 Bruxelles

UDKAST

Deres excellence

Den Europæiske Union har i de seneste måneder næret stadig voksende betænkeligheder ved forværringen af situationen i Zimbabwe, herunder respekten for menneskerettighederne, de demokratiske principper og retsstaten.

De største betænkeligheder angår den politiske vold, forberedelserne til og afholdelsen af frie og åbne valg, beskyttelsen af massemediernes frihed, domstolenes uafhængighed og respekten for deres afgørelser samt en afslutning af den ulovlige besættelse af ejendomme. På trods af den igangværende dialog mellem Zimbabwe og Den Europæiske Union er der endnu ikke sket nogen forbedringer af situationen.

På baggrund af det ovenstående opfordrer jeg hermed i Fællesskabets og Den Europæiske Unions medlemsstaters navn Deres land til at indgå i konsultationer i henhold til artikel 96 i Cotonou-aftalen med henblik på en tilbunds gående undersøgelse af situationen og en drøftelse af de foranstaltninger, der er truffet eller skal træffes for at rette op på forholdene.

Jeg foreslår, at disse konsultationer finder sted i nær fremtid i Den Europæiske Unions bygning på et tidspunkt, der skal fastsættes efter gensidig overenskomst.

Modtag, hr. ambassadør, forsikringen om min mest udmærkede højagtelse.

På Rådets vegne

På Kommissionens vegne

Kopi: Formanden for AVS-ambassadørudvalget
Generalsekretæren for Gruppen af AVS-stater.